

Les campanes

No se'n sab l'origen. Los xinos sembla que las usaren desde mes de 2000 anys avants de Jesucrist. Lo só d'un metall pera donar un avís se produhia al principi pegant colps sobre una llauna de bronzo. Axis meteix se produhiria en les primeres campanes ans d'inventar-se la colocació del batall.

Diu algún diccionari enciclopedich que les campanes foren inventades a Italia y que'ls hi donà lo nom la regió de Campania. Lo nom sí, per la calitat del excelent bronzo que allí s'hi fabricava, pero les campanes se coneixian desde avants de la civilització romana y's pot afirmar que vingueren d'Orient.

Servian d'avis pera ferlo arribar més lluny que la veu del home. Ja en la epoca romana se posavan a les portes de les cases y al coll dels bous y dels moltons y n'hi havia també de má. Eran de petita dimensió y graficament se'n coneix l'existencia y l'us per decoracions escultoriques y pictoriques y per unes comedies de Plauto. Se'n veuhén algunes de petites en lo museu de Italia casi totes d'un meteix tipo y procedència. La més grossa que's coneix es la trobada a Tarragona y que figura avuy en lo museu provincial. Al trobarse los arqueolechs tarragonesos cregueren que's tractava d'una olla pero aviat se veje l'error. Era la campana del temple tutelar de Tarragona y porta una expressiva inscripció que sembla imitar lo toch de la campana convidant als fidels a acudir al temple. Lo nom llatí era *tintinnabulum*. També ara se n'ha trobat una de petita en las escavacions que s'estan fent a Tarragona. Y al escavar una de las coves prehistoriques d'Escornalbou n'aparagué una, petita igualment, que l'arqueolech Mossen Joan Serra creu iberica.

La Iglesia catolica que's valgué, aixís que fou públicament autorisat lo culte, de trompetes pera anunciar las seves solemnitats y actes liturgichs adopta mes tart les campanes y les campanes portaren la construcció dels campanars senzills en lo seu principi y veraders monuments en les iglesies romaniques, en les gotiques y en les del renaixement.

Avuy les campanes son casi de us esclussiu de la Iglesia. Quan estan benehides y consagrades ab arreglo a la liturgia no poden servir sino pera los actes religiosos. Sols en casos escepcionals se permet que les campanes toquin pera solemnizar festes civils, pero sempre ab permís de les autoritats eclesiastiques.

Per lo naixement d'un infant, pera una festa nacional lo Rey demana, no mana, als bisbes que fassin tocar les campanes. Pera festes locals los alcaldes ho demanan als bisbes o als rectors.

Lo dret canonich respecte a la propietat de les campanes y a la jurisdicció dels campanars estableix ben clar que perteneixen a les autoritats eclesiastiques, sigui qui sigui qui les hagi costejat. Y'l dret canonich es vigent a Catalunya com a dret supletori y a Espanya vigeix en aquest y altres punts en virtud del concordat entre l'Estat espanyol y la Iglesia romana.

Desde la revolució de Setembre de 1868 en alguns municipis los alcaldes s'apoderaven de les claus dels campanars y alguns imposaren tributs sobre los tochs de les

campanes, pero aquest estat de coses no fou de duració y ja en aquells mateixos temps de revolta, las qüestions originades, per altre part escassas, se resolgueren a favor de las autoritats eclesiàstiques.

Una de las resolucions mes recients de caràcter general es la R. O. de Maig de 1908 que disposa :

«S. M. el Rey (q. D. g.) ha tenido a bien declarar : que obrando la autoridad eclesiástica dentro de su peculiar competencia y atribuciones, no necesita prevenir ni dar conocimiento a ninguno de distinto orden de los toques de campanas que tenga a bien disponer para festividades religiosas, actos de culto y cuantes con unos y otros se relacionan, y, en cambio, el alcalde debe dar aviso a la autoridad eclesiástica, porque solo por excepción y tratándose de satisfacer evidente necesidad de interés público, puede disponer que se efectuen los toques de campanas».

Encara mes terminant es la resolució del Governador de Osca a que d'acort ab l'informe de la Comissió parroquial declara : «Que las campanas parroquiales, por el principal uso a que se destinan y consagración que reciben son cosas eclesiásticas, y, por consiguiente, propiedad de la Iglesia.»

En lo *Diccionario de Administración Española* de Alcubilla se sosté la mateixa doctrina.

Ab lo titol *Las campanas* publicá lo P. Joan B. Ferreres en 1910 un curiós volum ahont tracta de les campanes baix lo punt de vista històrich, liturgich y legal.

Diu a la pàg. 151 que sent lo campanar y les campanes propietat de la Iglesia solament a aquesta perteneix conservar las claus de lo que es seu, y de lo que ningú pot usar sense estar facultat per ella.

A Fransa també se produhi a mitjans del sigle XIX algún conflicte entre les autoritats eclesiàstiques populars que fou resolt a favor de la iglesia de una manera clara, perentoria y terminant.

Les campanes y'ls campanars comptan ab la seva literatura.

Nostre compatrici D. Anton Bofarull escrigué la seva vigorosa y patriotica poesia al campanar de Reus. La REVISTA DEL CENTRE dedicá també un número al nostre campanar que mereixeria per cert que's publicués apart formant volum. Aixó referintme a la localitat perquè la bibliografia general es nombrosa y sotiria del quadre que m'havia trassat si me'n volgués ocupar.

P. F. DE R.